SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY ZA ROK 2023

Pokrzywnica 2024

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Pokrzywnica na lata 2021 – 2024 opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2024 poz. 177 ze zm.) w myśl którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Jest to strategiczny dokument, na podstawie którego wspólnota samorządowa realizuje konstytucyjną zasadę udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

Podmiotem realizującym program jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Pokrzywnicy. Podstawowym zadaniem GOPS jest bezpośrednie organizowanie i wykonywanie zadań związanych z zaspokojeniem potrzeb jednostek i rodzin pozostających w trudnej sytuacji życiowej poprzez rozpoznawanie tych potrzeb, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń w formie pieniężnej, rzeczowej i usługowej.

Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wspierania w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Program realizowany jest w toku bieżącej pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy na niżej wymienionych podstawach prawnych:

Podstawy prawne:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2023 poz. 901 ze zm.),

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie

(Dz.U. 2021 poz. 1249 ze zm.),

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. 2024 poz. 177 ze zm.),

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 2151 ze zm.),

- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. 2023 poz. 810 ze zm.).

Założenia Programu

Program Wspierania Rodziny w Gminie Pokrzywnica na lata 2021 – 2024 jest zgodny z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych: tj.:

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Pokrzywnica na lata 2018 – 2023,

I. Cel główny

Głównym celem programu jest zapewnienie kompleksowego wsparcia dzieciom i rodzinie oraz pomoc w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

II. Cele szczegółowe:

1.Diagnozowanie środowisk rodzinnych, w tym

analiza sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyny kryzysu problemów opiekuńczo-wychowawczych.

2.Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny:

1)objęcie dożywianiem w formie ciepłego posiłku dzieci uczęszczających do przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjum,

2)przyznanie pomocy finansowej rodzinom na dofinansowanie zakupu artykułów szkolnych oraz podręczników,

3)monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie gminy Pokrzywnica,

4)zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, między innymi poprzez przyznawanie zasiłków i pomocy w naturze oraz stypendiów szkolnych.

3.Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez :

1)systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny, nauczycieli , pedagogów i psychologów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom, psychologów, pedagogów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej itp. ,

2)kontynuowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem,

3)podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie spotkań ze specjalistami i terapeutami ,

4)umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacyjnych,

5)zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez : profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami,

6)zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodzin wychowujących dzieci.

4.Poradnictwo specjalistyczne

Praca z rodziną jest prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego:

1)pedagogicznego,

2)prawnego,

3)rodzinnego,

4)treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców,

5)psychoedukacji

6)mediacji rodzinnej,

7)pracy asystenta rodziny.

Praca asystenta rodziny jest poradnictwem specjalistycznym prowadzonym w miejscu zamieszkania rodziny lub w miejscu wskazanym przez rodzinę.

Celem asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

5.Profilaktyka :

1)udział w ogólnopolskich kampaniach, których celem jest wzmocnienie podstawowej funkcji komórki społecznej,

2)udział w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej , mających na celu ochronę poziomu życia rodzin,

3)prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży ze środowisk wymagających wsparcia poprzez propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej.

III. Adresaci programu:

Rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Pokrzywnica, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane są w głównej mierze bezrobociem, niezaradnością życiową związaną z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do powstawania znaczących strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi min. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej oraz wchodzenie w konflikt z prawem.

IV. Zasoby:

Program jest realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy we współpracy z następującymi instytucjami:

- Placówki oświatowe,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pułtusku,
- Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Posterunek Policji w Pokrzywnicy,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pokrzywnicy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku,
- Sąd Rejonowy w Pułtusku,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Eskulap,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Pokrzywnicy,
- Parafie na terenie Gminy Pokrzywnica,

Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu, inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy.

V. Finansowanie programu:

1) środki własne gminy,

2) dotacje z budżetu państwa,

VI. Monitorowanie programu:

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy corocznie składa Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań, ujętych w programie.

Gmina Pokrzywnica realizuje zadania wynikające z działań systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Jednak w obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga skoordynowanych i planowanych działań mających na celu przywrócenie zdolności do wypełniania tej funkcji. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich instytucji i służb zajmujących się problemem w rodzinie na poziomie gminy.

WYKONANE ZADANIA

Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej nałożyła na gminę zadania, mające na celu stworzenie i realizowanie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie, do których w szczególności należy:

1. Opracowanie i realizacja 4 - letniego gminnego programu wspierania rodziny - Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy opracował projekt Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2024, który został przyjęty Uchwałą Rady Gminy w Pokrzywnicy Nr XX/143/2020 z dnia 11 grudnia 2020r.;

2. Zatrudnienie asystenta rodziny w celu aktywnego wspierania rodzin wychowujących dzieci.– w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy w okresie od stycznia do grudnia 2023r. zatrudniony został asystent rodziny, w ramach „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2023 – asystent rodziny i koordynator pieczy zastępczej". W ramach programu pozyskano środki finansowe w kwocie 10 025 zł. Wsparciem asystenta rodziny zostało objęte 8 rodzin.

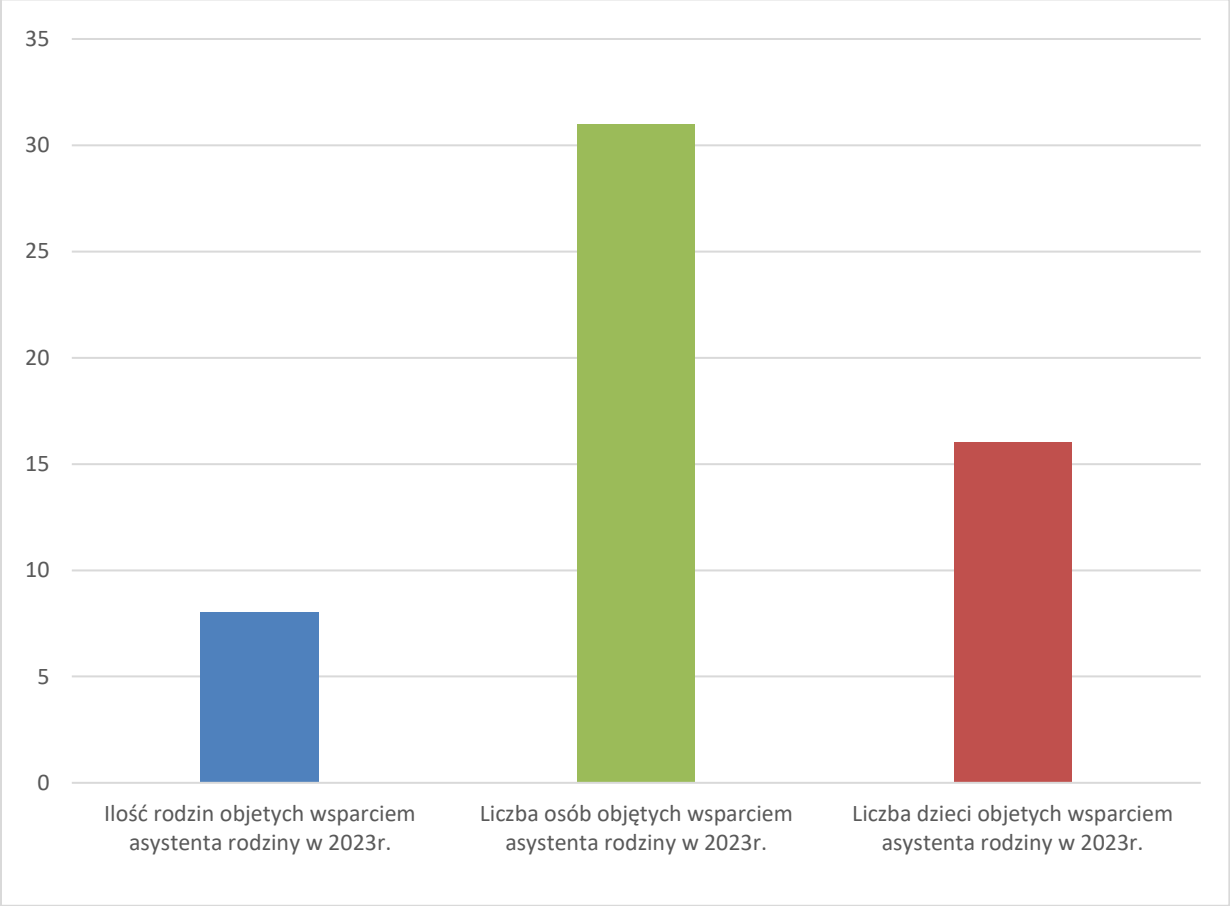

Tabela 1. *Ilość rodzin i osób współpracujących z asystentem rodziny w 2023r.* Źródło: opracowanie własne

Dane dotyczące rodzin:

Liczba rodzin	**8**
Liczba rodzin, z którymi rozpoczęto współpracę w roku 2023	**2**
Liczba rodzin, z którymi asystent współpracował powyżej roku	**5**
Liczba rodzin objętych monitoringiem	**2**
Ilość spotkań z rodzinami	**159**
Ilość godzin spędzonych z rodzinami	**388**
Rodziny pełne	**7**
Rodziny niepełne	**1**
Ilość osób w rodzinach, w tym:	**31**
dorosłych	**15**
dzieci	**16**
Liczba rodzin z dziećmi umieszczonymi w zastępczej formie opieki	**0**
Ilość osób dorosłych wykazujących dysfunkcje rozwojowe, zaburzenia zachowania lub niepełnosprawność	**0**
Ilość dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	**1**
Ilość osób z problemem alkoholowym	**5**
Liczba rodzin, w których została wszczęta procedura niebieskiej karty	**1**
Liczba rodzin „Za życiem”	**0**
Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora	**6**
Liczba rodzin, które skorzystały z pomocy (poradni pedagogicznych, psychologa)	**3**
Liczba rodzin, która odmówiła współpracy z asystentem	**1**
Ilość rodzin, w których zakończono współprace	**2**
Ilość rodzin, w których zakończono współpracę ze względu na osiągnięte cele	**1**
Liczba rodzin, które posiadają sądowny nakaz współpracy z asystentem	**1**

Tabela 2. *Dane dotyczące rodzin* Źródło: opracowanie własne

Problemy i efekty występujące w rodzinach:			
Problemy	**Ilość rodzin**	**Efekty**	**Ilość rodzin**
Brak zatrudnienia	**3**	Zatrudnienie	**1**
Brak kwalifikacji zawodowych	**3**	Podniesienie kwalifikacji zawodowych	**0**
Niewystarczające środki finansowe	**1**	Poprawa sytuacji finansowej	**1**
Brak umiejętności dysponowania posiadanymi środkami	**2**	Nabycie umiejętności prawidłowego dysponowania posiadanymi środkami	**1**
Zadłużenia	**0**	Całościowe lub częściowe spłacenie zadłużeń	**0**
Zły stan techniczny pomieszczeń	**2**	Poprawa stanu technicznego pomieszczeń	**1**
Brak dbałości o najbliższe otoczenie	**1**	Nabycie umiejętności dbania o własne otoczenie	**0**
Niewydolność opiekuńczo - wychowawcza	**7**	Poprawa umiejętności opiekuńczo – wychowawczych	**2**
Negatywne zachowania dzieci (demoralizacja, karalność)	**0**	Wykształcenie prawidłowych postaw społecznych dzieci	**0**
Nie wypełnianie obowiązku szkolnego dzieci	**0**	Wypełnianie przez dzieci obowiązku szkolnego	**0**
Wycofanie społeczne dzieci	**0**	Nabycie przez dzieci kompetencji społecznych	**0**
Zaniedbania zdrowotne	**0**	Poprawa sytuacji zdrowotnej rodziny	**0**
Brak umiejętności dbania o higienę	**0**	Prawidłowe nawyki higieniczne	**0**
Problemy alkoholowe	**6**	Podjęcie działań odwykowych	**3**
Dysfunkcje rozwojowe lub niepełnosprawność	**1**	Poprawa funkcjonowania osób z dysfunkcjami rozwojowymi lub niepełnosprawnością	**0**
Przemoc	**1**	Ustanie przemocy	**1**
Wycofanie społeczne	**0**	Aktywność społeczna	**0**
Niska samoocena	**0**	Podniesienie samooceny	**0**
Działania interwencyjne i zaradcze w sytuacjach zagrożenia życia	**0**		

Tabela 3. *Problemy i efekty występujące w rodzinach* Źródło: opracowanie własne

WYKONANE ZADANIA:

W 2023 roku asystent rodziny:

a) opracował plany pracy z rodziną (opracowanie i realizacja we współpracy z jej członkami oraz w konsultacji z pracownikami socjalnymi),
b) udzielał pomocy oraz uczył członków rodziny konstruktywnego i właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego,
c) udzielał pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów socjalnych oraz wychowawczych z dziećmi,
d) prowadził indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci,
e) sporządzał opinie na wniosek sądu o rodzinie i jej członkach,
f) współpracował ze szkołami z terenu Gminy Pokrzywnica: nauczycielami, wychowawcami oraz pedagogiem szkolnym i psychologiem,
g) współpracował z terapeutą uzależnień,
h) współpracował z zespołem interdyscyplinarnym lub grupami roboczymi, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
i) współpracował z kuratorami rodzinnymi i sądowymi.

W rodzinach, gdzie była realizowana praca i udzielane wsparcie, asystent pomagał i towarzyszył między innymi w:
a) przygotowaniu i złożeniu pism urzędowych w określonych instytucjach,
b) nawiązywaniu kontaktów z pracownikami innych instytucji społecznych, poradni specjalistycznych czy organizacji pozarządowych,
c) zwiększaniu motywacji klientów do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, kontynuowania nauki czy poszukiwania pracy,
d) zwiększeniu motywacji do podjęcia terapii uzależnień, terapii rodzinnej czy regularnego przyjmowania zalecanych leków,
e) organizowaniu wsparcia materialnego,
f) rozwiązywaniu codziennych trudności poprzez zwiększenie kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego i załatwiania spraw urzędowych, gospodarowania czasem,
g) poprawie relacji wewnątrzrodzinnych,
h) podnoszeniu umiejętności opiekuńczo- wychowawczych oraz budowaniu autorytetu rodziców,
i) podniesieniu poziomu higieny członków rodziny oraz estetyki wyglądu mieszkania,
j) wzroście umiejętności gospodarowania budżetem domowym,
k) odbudowaniu zdrowych postaw psychospołecznych.

3. Podnoszenie kwalifikacji przez asystenta rodziny w 2023 roku:

- udział w spotkaniach dotyczących wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej organizowanych przez PCPR w Pułtusku,

4. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności możliwość wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa - w ramach tego zadania rodzina mogła skorzystać z Punktu Konsultacyjnego, który świadczył usługi: terapeutyczne, psychologiczne, socjalne i informacyjne, oraz bezpłatne porady prawne,

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających - na terenie Gminy Pokrzywnica nie szkolono rodzin wspierających.

5. Finansowanie:

a) wydatki na wynagrodzenia asystenta rodziny przedstawiają się następująco:

Kwota dofinansowania:	10 025
Kwota wkładu własnego:	57007
Łącznie:	67 032

Tabela 5. *Wynagrodzenie asystenta rodziny w 2023r.* Źródło: opracowanie własne

b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające – w 2023 r. nie było rodzin wspierających;

6. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

Działaniami w ramach systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Pokrzywnica w 2023 roku objętych było 2 dzieci. Dzieci są umieszczone w rodzinach zastępczych.
Wydatki poniesione przez Gminę Pokrzywnica w 2023 roku na pobyt dzieci w pieczy zastępczej wyniosły – 14 950,94 zł.

7. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie - w 2023 r. Ośrodek Pomocy Społecznej sporządził:

- sprawozdanie rzeczowo – finansowe z wykonywania przez gminę zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

8. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

9. przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej – w 2023r. nie było przekazywanych informacji o zaległości z tytułu nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Podsumowanie:

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci w gminie Pokrzywnica.
Zawarte w programie propozycje były realizowane w toku bieżącej pracy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy w 2023 r.

Ze sprawozdania wynikają następujące kierunki działań dla Gminy Pokrzywnica:

- położenie głównego nacisku na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku; wzmocnienie działań profilaktycznych; doskonalenie metod pracy z rodziną, realizowanie różnych form pomocy rodzinie;
- zatrudnienie asystenta rodziny, którego zadaniem jest wzmocnienie rodziny poprzez prowadzenie systematycznej, bezpośredniej pracy z rodziną,
- dalsza współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (szkoły, przedszkola, Komisariat Policji, Sąd, organizacje pozarządowe);
- zorganizowanie warsztatów dla rodziców, w celu poprawy umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.
- zwrócenie uwagi i podniesienie poziomu wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy w rodzinie poprzez realizacje programów dotyczących przemocy.

Wskazane jest podejmowanie działań przede wszystkim profilaktycznych i wspomagających. W celu osiągnięcia zamierzonych efektów konieczne jest dalsze interdyscyplinarne współdziałanie wielu służb i organizacji działających na rzecz rodziny i dzieci, bowiem wyłącznie praca zespołowa stanowić będzie pełne i kompleksowe wsparcie.